

VEDLEGG

DET KONGELIGE
FINANSDEPARTEMENT

Finansministeren

Stortingets finanskomite
Stortinget
Karl Johansgate 22

Deres ref
2023/3854

Vår ref
23/4686

Dato
19.10.2023

Dokument 8:6 S (2023-2024) om å regulere banknæringen til forbrukernes beste Representantforslag fra Kari Elisabeth Kaski

Jeg viser til forslag fra stortingsrepresentant Kari Elisabeth Kaski (SV) oversendt meg til uttalelse ved brev av 6. oktober 2023. Jeg viser også til mitt svar av i dag om representantforslag 9 S (2023-2024) fra stortingsrepresentantene Marie Sneve Martinussen, Mímir Kristjánsson og Tobias Drevland Lund.

Generelt

God utvikling i norsk økonomi har bidratt til at bankene over flere år har hatt lave utlånstap, god tilgang til finansiering og gode resultater. Økningene i styringsrenten har hatt om lag 90 pst. gjennomslag i den gjennomsnittlige boliglånsrenten, samtidig som den gjennomsnittlige innskuddsrenten har økt vesentlig mindre siden renteøkningene startet høsten 2021. Dette har bidratt til økte netto renteinntekter, som ga bankene forbedret lønnsomhet første halvår i år sammenlignet med samme periode i fjor. Samtidig var innskuddsmarginene lave gjennom perioden med lavt rentenivå, og de har økt gradvis siden høsten 2021, mens utlånsmarginene har utviklet seg i motsatt retning. Trolig har en høy innskuddsdekning i bankene, i kjølvannet av økt sparing under pandemien, i kombinasjon med lav utlånsvekst gitt rom for en høyere innskuddsmargin i bankene. Den markerte økningen i styringsrenten vil kunne gjøre bankene mer utsatte for tap på utlån, noe som kan gi svakere lønnsomhet fremover.

Det er viktig at norske banker er solide og lønnsomme, slik at de kan tåle fremtidige tilbakeslag, og opprettholde utlånstilbudet. For at norske banker skal kunne

opprettholde normal kredittgivning også i perioder med høyere utlånstap, et det viktig at de fortsetter å bygge solide buffere, særlig i perioder med høy lønnsomhet som nå.

Vurdering av enkeltforslag

- 1. Stortinget ber regjeringen i løpet av 2023 komme med forslag til regelendringer for å innføre en maksimal rentedifferanse mellom innskudds- og utlånsrenter.*

I Norge har vi, som i landene rundt oss, et fritt bankmarked, der bankenes priser avhenger av drifts- og finansieringskostnader og konkurransen mellom bankene. Innføring av en maksimal rentedifferanse vil ikke være forenlig med et slikt system. Det er viktig at bankene er lønnsomme og solide for å kunne håndtere eventuelle fremtidige sjokk og kriser i økonomien. Samtidig er det viktig at god lønnsomhet ikke kan tilbakeføres til svak konkurranse.

God konkurranse bidrar til mer effektiv drift, lavere priser og bedre løsninger. Regjeringen er opptatt av at det skal være god konkurranse i bankmarkedet, og har tidligere i høst hatt møte med Finans Norge for å diskutere konkurransesituasjonen. Finansdepartementet har også sendt Finans Norge et brev og bedt om innspill til tiltak som kan forbedre bankbytteløsningene spesifikt, og konkurransen generelt. Vi tar sikte på å ha en omtale av konkurransesituasjonen og eventuelle tiltak i Finansmarkeds-meldingen 2024.

Det er viktig at bankene gir god informasjon om ulike innskuddskontoer og spareprodukter som er tilgjengelige, slik at kundene kan velge den beste løsningen for sin økonomiske situasjon. Dette har vi også tatt opp i brevet til Finans Norge. Samtidig bør kundene ha et aktivt forhold til hvordan de forvalter sparepengene sine. Det er fullt mulig å ha kundeforhold til flere banker samtidig, f.eks. kan en opprette sparekonto i en bank med god rente, uten at det er nødvendig å flytte hele kundeforholdet.

- 2. Stortinget ber regjeringen i løpet av 2023 stille krav til bankene om å rapportere gjennomsnittlige renter på boliglån og offentliggjøre data som danner grunnlag for beslutninger om pris og tildeling av lån, på finansportalen.no*

For å sikre god konkurranse i markedet er det viktig at kundene bruker forbrukermakten sin og reforhandler avtaler eller bytter bank, dersom dette gir dem bedre kundevilkår. En forutsetning for å kunne bruke forbrukermakten er at forbrukerne har tilgang til informasjon om markedet. Finansportalen gir kundene mulighet til å sammenligne tilbud på forskjellige finansielle produkter hos ulike tilbydere. Det er også mulig å bytte bank via finansportalen. Jeg har merket meg forslag fra ulike hold om å styrke informasjonstilgangen til forbrukerne, og regjeringen vil nå se nærmere på innrapporteringsplikten til Finansportalen.

- 3. Stortinget ber regjeringen innføre krav om at bankene skal offentliggjøre hvilke geografiske områder de tilbyr lån i, samt områdescorene de bruker internt i sine kredittvurderinger.*

I Norge har vi mange ulike banker, både store nasjonale banker, og mindre, lokale sparebanker. Norske bankkunder er tjent med en mangfoldig tilbudsside bestående av banker som tilbyr ulike produkter, forretningsmodeller og strategier. Som nevnt vil vi nå se nærmere på innrapporteringen til Finansportalen.

- 4. Stortinget ber regjeringen utrede virkemidler som kan bidra til rimeligere banktjenester for kundene, herunder å be Konkurransetilsynet legge fram en oppdatert gjennomgang av, og forslag som kan forbedre konkurransesituasjonen i, det norske bankmarkedet.*

Konkurransetilsynet har fulgt konkurransesituasjonen i bankmarkedet tett gjennom mange år. Dette gjøres først og fremst gjennom behandling av saker etter konkurranse-loven. I tillegg er tilsynet en pådriver for økt konkurranse gjennom bl.a. høringsuttalelser og kronikker. I 2015 publiserte Konkurransetilsynet en markedsundersøkelse som konkluderte med at konkurransen i bankmarkedet er sårbar, og kom med forslag til tiltak for å bedre konkurransen. Gjennom fusjonskontrollen kan Konkurransetilsynet stanse oppkjøp som fører til betydelig svekkelse av konkurransen i markedet, og tilsynet har de siste årene behandlet flere oppkjøpssaker i finansmarkedene. Uavhengig av utfallet i de konkrete sakene, bidrar de grundige vurderingene som gjøres, til at Konkurransetilsynet har betydelig kunnskap om konkurranseforhold i bankmarkedet.

- 5. Stortinget ber regjeringen utrede hvordan Finanstilsynet kan styrke forbrukernes posisjon i finansmarkedene, herunder at tilsynet med forbrukernes rettigheter i finansmarkedet samles i Finanstilsynets avdeling for forbrukervern. Arbeidet med ny finanstilsynslov stilles i bero inntil utredningen foreligger.*

Finanstilsynets samfunnsoppdrag er å bidra til finansiell stabilitet og velfungerende markeder. Dette er viktig for aktørenes tillit til det finansielle systemet, stabilitet i den økonomiske utviklingen og vern av forbrukere og andre brukere av finansielle tjenester. Finanstilsynet skal i tråd med finanstilsynsloven se til at foretakene under tilsyn i sin virksomhet ivaretar forbrukernes interesser og rettigheter. Finanstilsynet følger opp forbrukervernet i finansmarkedene gjennom tilsyn med at foretakene tilbyr og formidler lån, forsikrings- og pensjonsprodukter, fondsprodukter og andre finansielle instrumenter og eiendomstransaksjoner på en forsvarlig måte. Oppfølgingen av soliditets- og kapitalkrav bidrar også til sikkerhet for at leverandørene kan overholde sine forpliktelser overfor kundene.

Finanstilsynet leder også Konkurransopolitisk forum, hvor Finanstilsynet, Konkurransetilsynet, Forbrukertilsynet og Forbrukerrådet deltar. Forumet er særlig orientert mot konkurransen i bank- og finansmarkedet.

Finanstilsynslovutvalget har foreslått å lovfeste Finanstilsynets formål, og mener at hensynet til forbrukervern også bør fremgå av formålsbestemmelsen. Forbrukervern er en naturlig del av Finanstilsynets hovedformål om finansiell stabilitet og velfungerende markeder. Utredningen av ny finanstilsynslov har vært på høring, og departementet mottok flere høringsinnspill, inkludert fra Forbrukerrådet som i sitt høringssvar har lagt stor vekt på viktigheten av forbrukervern i finansmarkedene. Departementet går nå gjennom utredningen og alle høringsinnspillene i arbeidet med ny finanstilsynslov.

Med hilsen

Trygve Slagsvold Vedum